

بەرئۆه بر دنی دامه زراوه میدیاییه کان
اداره المؤسسات الاعلامیه

پهیمانگای نۆبلی تاییهت

بهشی راگه یاندن

قوناغی یهکهه- سمسته ری دووههههه

2021-2020

د. صادق حمه غریب

دهزگاكانى پراگه ياندن و ئيداره له چهرخى نويدا

- سه رجه م دام و دهزگاكان به جياوازي ئاراسته ي كارکردن و جياوازيانه وه له پووي جوړو ئه و ئه ركه ي رايده پهرينن ، له م چهرخه دا له هه موو كات زياتر پيوستيان به كارگيري و ئيداره يه كي به هيزو زانستي و ئه كاديمي هه يه بو را په راندني كاره كانيان چونكه جيهان ئيستا رووبه پووي زوريك له گوړانكاري و گرفت و پركابه ري و هه مان كات ئامانج و داواكاري بووه ته وه ، دامو دهزگاكان پيوستيان به بيري نوي و ئامانجي نوي و پروگرامي نوي و ئيداره ي نوي و پلاني نوي ... هتد، هه يه هه تاوه كو بتوانيت له ئاست ئه و داواكاريانه دا بيت كه جيهاني نوي ده يخوازيت

گرنگترین سىماكانى ئەم قەرنە دەتوانىن ئامازە بەم خالانەى خوارەوہ بکہىن.

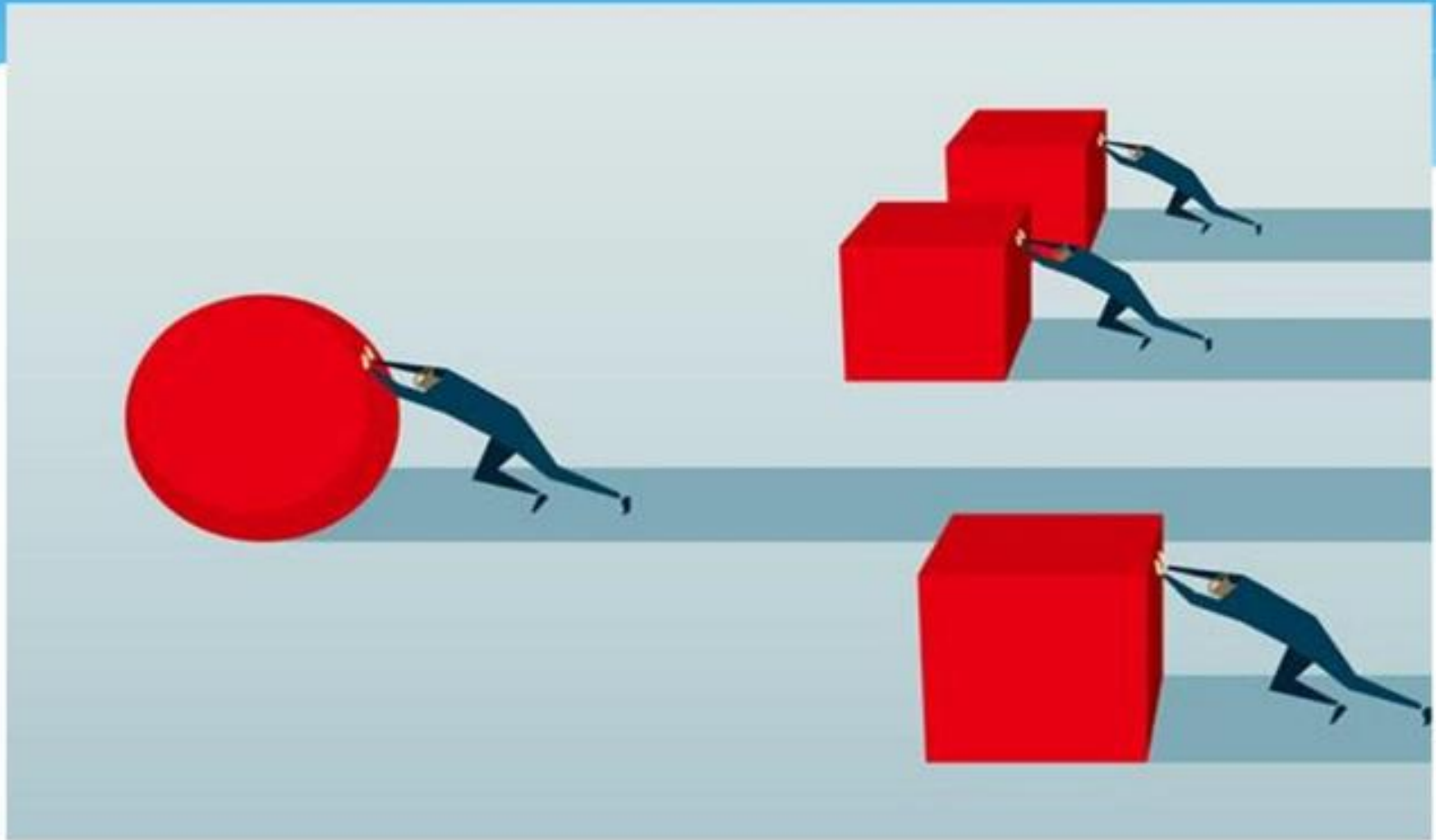
- تر / شۆرشى زانىارىيەكان و پەيوەندىكىردن .
- ير / رۆشنىبىرى جىهانى و بى سنور .
- □ / داھىنان و پىشكەوتنى بەردەوام .
- □ / پىپۇرىتى وورد و نەوعى بەدىھاتن لەسەرجمە بوارەكاندا .
- □ / گرنگىدان بە چۆنىتى بەسەر چەندىتى دا .
- □ / ئالۆزبونى پەيوەندىيەكان و بوارەكان .
- □ / پەرەسەندى ئايدۆلۆژيا و بەرژەوەندىيەكان .
- □ / رىكابەرى و مەملانىي سەخت لە پىنا و مانەوہدا .
- □ / دارمانى خىرايى كۆمپانىياكان و ھەرەسەيىنانى سىستەم و بىرو ئايدۆلۆژيا لاوازەكان .
- □ تر / گرنگى دانى زىاتر بە كارى گروپى و سىستى و لاواز بوونى كارى تاكپەوانە .
- ترتر / چەرخى خىرايە لە گەيشتنى خىرا بە زانىارى و خىرايى لە بلاوكردنەوہيدا .
- يرتر / گرنگى دان بە گەشەپىدانى مروى .
- كەواتە سەرجمە دامودەزگاكانى راگەياندن پىويستە بەلەبەرچاوكرتنى سەرجمە ئەو سىمايانەى زەمەنى نوى و چەندىن سىماو تايبەتمەندى تىرىش ھەول بەدەن بۆ ئىدارەيەكى سەرکەوتوو ھەتا وەكو بتوانن بە ئەركى سەرەكى خويان ھەستن .

پیناسه‌ی به‌ریوه‌بردن

- به‌ریوه‌بردن بریتییه له پرۆسه‌ی ئاراسته‌کردنی هه‌وله‌ی مرۆبیه‌کان، بۆ جیبه‌جی‌کردنی ئامانج گه‌لێکی دیاریکراو به‌ که‌مترین کات و بری‌تیچوو له‌ چوارچۆیه‌ی یه‌کێک له‌ دامه‌زراوه‌کاندا
- الإدارة هي عملية توجيه للجهود البشرية ، لتنفيذ عدة أهداف مرسومة بأقصى كلفة ممكنة و اقل وقت , في إطار مؤسسة من المؤسسات .
- ئیداره (بریتی یه له هه‌لۆیستیک (الموافق) ، له هه‌لۆیسته‌کانی ژیری و عه‌قل ، له‌گه‌ل زانیاری له‌باره‌ی ئه‌وه‌ی که‌ پێویسته‌ ئه‌نجام بدری‌ت و به‌ره‌م به‌یئریت و جی‌به‌جی‌ بکری‌ت، که‌واته‌ ئیداره‌ تاکه‌ گرینتی (زهمانه‌ت) بۆ پاره‌رانندی ئه‌رکه‌کان و به‌ده‌سته‌ینانی ئامانجه‌کانی هه‌ر دام و ده‌زگایه‌که‌).
- ده‌زگا‌کانی راگه‌یاندن ئامانجیان به‌ده‌سته‌ینانی زانیاری و بلا‌وکردنه‌وه‌و گه‌یاندن و ئاراسته‌کردن و دروستکردنی را‌ای گشتی و به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی زانستی و هه‌روه‌ها شادی و کات به‌سه‌ر بردن ... هتد له‌ کۆمه‌لگادا ، واته‌ کاریگه‌رییان له‌سه‌ر هه‌موو لایه‌نه‌کانی ژیا‌نی تاک و سه‌رجه‌م بواره‌ زانسته‌یه‌کان و هۆشیاریه‌کان و کۆمه‌لایه‌تیه‌کان و سیاسیه‌کان و ئابووریه‌کان و سه‌ربازیه‌کان ... هه‌یه له‌ کاتی‌ک دا بواره‌کانی تر هه‌ریه‌که‌و ئاراسته‌یه‌کی تایبه‌ت و دیاریکراویان هه‌یه ، بۆیه‌ پێویسته‌ ئیداره‌ی ده‌زگا‌کانی راگه‌یاندن جیا‌واز تر بی‌ت و گشتگیر تر و توکم و به‌هیز تر بی‌ت .

جياوازي چيپه؟

مالفرق؟

سوودی ئیداره بۆ دامو دەزگاگانى راگەياندن

- هیچ دامودەزگایەك بە بى ئیدارەییەكى سەرکەوتوو ناتوانییت بە ئامانجەکانى بگات ، لەو روانگەییەو دەتوانین ئاماژە بە گرنگترین سوودەکانى ئیداره بکەین بۆ دامودەزگاگانى راگەياندن .:
- تر/ دانانى پلانىكى ستراتیژی بۆ دامو دەزگاگانى راگەياندن و دیاریکردنى گرنگترین ئەو ئامانجانەى كە پێویستە جى بە جى بکرین و ھەروەھا ئەو گرفتەنەى كە پێویستە سەرچاوەیان بۆ دابنرییت .
- یر/ ریکخستنى کارو ئەرك و چالاکى سەرجم بەشەکان و دیاریکردنى ئەرك و مافى کارمەندان و ھەروەھا ریکخستنى زانستى پەیکەرى خودى دامودەزگاگان .
- □ ئاراستەکردنى چۆنیىتى کارکردنى سەرجم بەشەکان و جى بەجیکردنى ھەنگاو بە ھەنگاوى ئەركەکان .
- □ چاودیری کردنى ووردى دامودەزگاگان و دەستنیشانکردنى خالە لاوازو بە ھیزەکان و ھەولدان بۆ کارکردنى ھەرچى باشتەر .
- □ ھەولدانى بەردەوام بۆ بەرھو پێش بردنى دامو دەزگاگان لە رووى ئەداو ئەرك و فەرمانەکانیان و ھەروەھا چۆنیىتى و چەندیىتى ئەو ئەرك و مافانە .
- □ ھەستان بە درکردنى بریاری گونجاو لە کات و شوینی گونجاو دیاریکردنى چاکترین ئەلتەرناتیف (بەدیل)، ھەروەھا بریاری خیرا لە دۆزە تاییبەتیەکاندا .
- □ توانای رووبەر و روبونەوہى گۆرانکارییەکان و ئاراستەکردنى پەيامى راگەياندن لە کاتى ئەزمەو رووداوەکاندا .

ره‌گزه‌کانی به‌ریوه‌بردن له دامه‌زراوه مید‌پاییه‌کاندا

چاودئیریکردن

ئاراسته‌کردن

رێکخستن

پلاندانان

پلانی ته‌نغیزی

که‌متر له (1) سال

پلانی وه‌زیفی

(2 = 5) سال

پلانی ستراتیجی

زیاتر له پینج سال

بڻه ما گشتييه ڪاني بهر ٿو هڙدن له دامه زراوه ميديا ييه ڪاندا
الاسس العامة للادارة في المؤسسات الاعلامية

- 1- دابه شڪردني ڪار (تقسيم العمل).
- 2- دهسه لات و بهر پرسياريتي (السلطة والمؤلية).
- 3- پابه نبوون به ريسا ڪانه وه (الالتزام بالقواعد).
- 4- يه ڪيتي له برياردا (وحدة القرار).
- 5- يه ڪ نارا استهو مه به ست (وحدة الاتجاه و الغاية).
- 6- ملڪه چي تاڪه ڪان بو بهر ژوه وندي گشتي (خضوع الافراد للمصلحة العامة).
- 7- پادا شت (المكافآت)
- 8- ناوه نديوون (المركزية).
- 9- پلته به ندي بهر پرسيوون (تسلسل القيدة).
- 10- نيزام يان ڪه سي شيوا له شويئي شيوا (النظام او الفرد المناسب لمكان المناسب).
- 11- داد پهروهي (العدالة).
- 12- سه قام گيري وه زيفي (الاستقرار الوظيفي)
- 13- ده ستپيشخري (المبادرة).
- 14- گياني تيمي (روح الفريق).